

Liepāja

Orientēšanās
spēles

Kontrollpunktu apraksti 2024

Krimas liepu aleja Liepu iela

Liepājā atrodas vienīgā Krimas liepu aleja Latvijā, bez tam septiņas no alejas liepām ir sasniegušas dižkoka varenumu – ir resnākas par 1,9 metriem. Krimas liepu aleja stiepjas abpus Liepu ielai visā tās 650 metru garumā, turklāt parka pusē Krimas liepu aleja ir dubulta, abpus ietvei.

Krimas liepu Latvijas dendrologu biedrība 2019. gadā pasludināja par gada koku, lai izrādītu solidaritāti Ukrainai, nosodot Krievijas veikto Krimas pussalas aneksiju. Krimas liepu aleja pieder pie Jūrmalas parka apstādījumiem, kas veidoti 19. gadsimta

beigās un 20. gadsimta sākumā, un tā ir aizsargājama. Latvijas apstādījumos Krimas liepa sastopama samērā reti.

Krimas liepa ir parastās liepas un Kaukāza liepas krustojums jeb hibrīds, kura izcelsmes areāls ir Austrumukraina, Krimā šis hibrīds radīts ap 1838. gadu. Krimas liepai ir it kā nolīcis vainags, spīdīgas un tumši zaļas lapas. Vasarā tumšzaļā lapotne labi aplūkojama, ja uzkāpj smilšu valnī, kas stiepjas gar Liepu ielu. Krimas liepa sasniedz ap 25 metru augstumu. Salīdzinājumā ar citām liepām, Krimas liepa un sudrabliepa zied visvēlāk, jūlija beigās vai pat augusta sākumā. Krimas liepu lapas rudenos iekrāsojas spīdīgi zeltaindzeltenas, it sevišķi skaisti – sausos rudenos.

Liepu sugu, hibrīdu un šķirņu dažādība ļauj Liepājā par liepziedu smaržu priecāties no jūnija vidus līdz augusta pirmajai pusei. Pasaulē ir apmēram 45 liepu sugas. Arī Jūrmalas parkā ir liepu dažādība: te aug Holandes liepas, gan divas vecas sudrabliepas, kuras var atpazīt pēc augstās potes vietas stumbrā, bet vasarā – pēc sudrabainās lapiņu apakšpusēs. Parkā ir arī jauna sudrabliepiņa, gan arī parastā liepa un platlapu liepa.

Latvijas mūziķu slavas aleja Jūrmalas parkā Miķeļa Valtera iela

Latvijas Pirmās rokkafejnīcas īpašnieku Raivo un Mareka Mediņu aicināti, 2006. gada 7. martā pirmoreiz satikās Latvijas mūziķu slavas alejas iniciatīvas grupa: Aivars Hermanis, Daiga Mazvērsīte, Igo, Guntars Račs, Sandris Vanzovičs, Valdis Skujiņš, Māris Žigats un paši brāļi Mediņi, kuri līdzfinansēja alejas izveidi. Grupa izvirzīja piemiņas galerijai 40 izpildītājus un desmit mūzikas grupas. Nosacījums – atpazīstamība un vismaz 15 gadi apritē.

Pavasārī slavas aleju atklāja Zivju ielā, pie toreizējās Rokkafejnīcas, ar 50 piemiņas zīmēm – bronzā atlietiem mūziķu plaukstu nospiedumiem, bet tiem, kuru vairs nav šaisaulē, piemiņas zīmē ir zvaigznīte.

Mākslinieciskā izpildījuma autors – Reinis Kuncītis. Atgādinājumam par roka pilsētu kalpoja arī Reiņa Kuncīša darinātā ģitāras figūra. 2013. gadā aleju papildināja vēl piecu mūziķu un divu grupu zīmes.

Pienāca brīdis, kad Rokkafejnīca no Liepājas pārcēlās uz Rīgu. Zivju ielā rokmūzika apklusā.

2021. gadā jaunu dzīvi sāka rekonstruētā estrādes skatuve "Pūt, vējiņi!". Pašvaldība mūziķu slavas aleju pārcēla uz Jūrmalas parku, kur ir arī grupai "Līvi" veltītais Spoku koks un Reiņa Kuncīša darinātās dekoratīvās bungas. Pārvietojot aleju, vienlaikus to arī papildināja ar jaunām piemiņas zīmēm trim grupām un četriem mūziķiem. Nākamais bagātinājums gaidāms Liepājas četrstīgtgadē.

"Latvijas ritmiskajā mūzikā labu mākslinieku ir daudz. Ietekmējoties no pasaules labākajiem piemēriem, viņu piemiņu iemūžina tieši Liepājā, no kuras nākuši daudzi un joprojām te ir ļoti daudz labu, arī daudz jaunu talantīgu mūziķu. Nav aizmirsts, ka pilsētai bija rokmūzikas galvaspilsētas slava, sākot jau no festivāla "Liepājas dzintars" laikiem," saka iniciatīvas uzturētājs, grupas "Credo" dibinātājs Valdis Skujiņš. Slavas alejā iekļautais mākslinieks, kurš ar Liepāju un tās mūziku saistīts visnenāk, ir Goda liepājnieks Jēkabs Ozoliņš.

Liepājas muzejam 100 Kūrmājas prospekts 16/18

Liepājas muzejs, viens no lielākajiem novadu muzejiem Latvijā, šogad svin simtgadi.

Centieni izveidot muzeju bijuši seni, sākot no Liepājas Latviešu labdarības biedrības aktivitātēm 19. gadsimta nogalē. Skolotājs un vēsturnieks Aleksandrs Vegners vadīja Liepājas vācu pilsonības 1911. gadā nodibināto Senatnes biedrību. Viņš panāca, ka senlietu kolekcijai piešķir vietu meiteņu ģimnāzijā Zivju ielā 7. Savukārt Krišs Mentelis 1912. gadā saņēma atļauju dibināt Latviešu labdarības biedrības muzeju.

1922. gadā par topošā Kurzemes Muzeja biedrības mantzini ievēlēja skolotāju un mākslinieku Jāni Sudmali. Pagaidu mājvieta biedrības muzejam atradās Valsts tehnikumā, tagadējā Krišjāņa Valdemāra ielā 4.

Visbeidzot Liepājas muzeju izveidoja, apvienojot četru biedrību krājumus: Kurzemes Muzeja biedrības, vāciskās Liepājas Senatnes pētišanas biedrības, Liepājas Latviešu mākslas veicināšanas biedrības un Skolotāju arodbiedrības kolekcijas. Muzeju atklāja 1924. gada 30. novembrī bijušās 8. latviešu pamatskolas ēkā Alejas (tagad Čakstes) laukumā. Muzeju līdz 1958. gadam vadīja J. Sudmalis.

1935. gadā pašvaldība muzejam iegādājās agrāko Kacnelsonu dzimtas villu Kūrmājas prospektā 16. Šis 1900. – 1901. gadā celtās neogotiskās savrupmājas arhitekts ir Pauls Makss Berči. Ir saglabājušies greznā nama telpu interjeri dažādos stilos: cita gotikas, cita vācu renesanses, baroka vai rokoko stilā. Vēsturisko ēdamistabu krāšņo mākslinieka Ernsta Todes darināta vitrāža.

Pēc nama remonta muzeju jaunajās telpās atklāja 1937. gadā, bet tikai 1939. gadā muzeju no biedrības savā pārziņā pārņēma pilsēta.

Tagad muzejs iepazīstina ar Liepājas un Dienvidkurzemes vēsturi, ar nozīmīgāko etnogrāfijas kolekciju Kurzemē, ar koka tēlnieka Miķeļa Pankoka mākslu. 2018. gadā izveidota ekspozīcija "Latvijas Pagaidu valdības seši mēneši Liepājā". Liepājas muzeja krājumā ir vairāk nekā 130 tūkstoši muzeja priekšmetu. Muzejam ir filiāles: Liepājas Okupācijas muzejs un interjera muzejs "Hoiķeres kundzes viesu nams".

Bijušais gleznotāja Miķeļa Golta namiņš Friča Brīvzemnieka iela 26

Atdzimst Friča Brīvzemnieka ielas 26. namiņš, kurš ilgi bijis pazīstams ar mājzīmi "Pie Miķeļa", jo šī bija gleznotāja Miķeļa Golta māja.

Namiņa vēsture iesniedzas 18. gadsimta 60. gados – mājas senākā daļa ir tikai dažus gadus jaunāka par Svētās Trīsvienības katedrāli. Vecākās sienas būvētas no tēstiem balļķiem, bet jaunākā mājas daļa mūrēta 1787. gadā no holandiešu ķieģeļiem, daļēji pildrežģa konstrukcijā. Celtne ir ar augstu autentiskuma pakāpi. Vecākā ēkas daļa pārstāv baroka stilu, bet logi un durvju pildīņi raksturo Liepājas rokoko stila arhitektūru.

Pirmais zināmais saimnieks, kurš cēlis mājas daļu uz Friča Brīvzemnieka (agrāk – Juliannas)

ielas un Dīķa (agrāk – Marijas) ielas stūra, bijis maiznieks Johans Nikolauss Klūge.

1989. gadā īpašumu iegādājās gleznotājs Miķelis Golts (1922 – 2007), kurš namiņam pielika vietzīmi "Pie Miķeļa". Cilvēks ar skarbu likteni, savdabis, spītīgs, sīksts un izturīgs. Skarbas ir arī viņa gleznas. Tām raksturīga bieža faktūra paša veidotā tehnikā, izmantojot plastikas masu, jūrmalas smiltis, gliemežvākus, krāsas un citus materiālus, bet par molbertu kalpoja vecs biljarda galds, jo gleznu radīšanai vajadzēja horizontālu virsmu. Mākslinieks māju paglāba no sabrukšanas, vēlējās ierīkot šeit savu gleznu ekspozīciju un aicināja viesos kultūras ļaudis. Šeit pirmo reizi sadziedājušās Liepājas teātra aktrises, veidojoties folkloras kopai "Atštaukas". 2007. gadā gleznotājs aizgāja mūžībā.

Jaunā saimniece Linda Ozoliņa vēlas piepildīt vectēva nodomu – izveidot publisku kultūrvietu, kur apskatāma viņa māksla. Nedaudz no tās var ieraudzīt arī tagad, gleznas ieliktas dažos logos. Pirmoreiz namiņu atkal atvēra apmeklētājiem 2019. gada Muzeju naktī. Ar pašvaldības atbalstu šopavasār restaurēti septiņi vēsturiskie logi ar krāsojumu prūšu jeb Berlīnes zilajā tonī. Gleznotāja simtgadi atzīmēja ar piemiņas izstādēm Liepājā un Talsos.

Mūzikas telpa – galerija "Vinilkoks" Avotu iela 4

Avotu ielā 4, skaistā jūgendstila ēkā, kuru projektējis arhitekts Ludvigs Melvils un kas greznojas ar dekoratīvu kāpņutelpu, atrodas Raita Pavloviča radīta oāze mūzikas ierakstu cienītājiem – mūzikas telpa – galerija "Vinilkoks".

Raitis Pavlovičs ir savācis lielu skaņuplašu kolekciju ar Latvijas un ārzemju mūziķu autogrāfiem un citas ar mūziku un ar tās vēsturi saistītas lietas. Šeit arī izvietota pastāvīga ekspozīcija ar Raimonda Paula skaņuplatēm – no Nacionālās bibliotēkas atgriezusies ceļojošā Paula ierakstu izstāde, kas bija aplūkojama astoņās vietās Latvijā. Paula skaņuplašu vien "Vinilkoka" saimniekam ir 333, bet no tām vairāk nekā 200 – ar

komponista autogrāfu. Tostarp, piemēram, Japānā izdotā plate "Miljons sarkanu rožu" un arī pirmā plate, kurā izdota Paula dziesma "Mēs tikāties martā" – tā ieskaņota 1958. gadā.

Liela skaņuplašu kolekcija jau 20. gadsimta vidū bijusi Raita tēvam un arī dēlā ieauga aizrautība ar mūziku, bet par kolekcijas sākumu viņš uzskata 1974. gadu, kad iegādājies ungāru rokgrupas "Omega" koncertieraksta plati, un lai dārgumu saudzētu, speciāli tās atskaņošanai nopirka labu aparatūru. Senākās skaņuplates viņa kolekcijā ir no 20. gadsimta 40. gadiem.

Raitis ir izaudzis kopā ar daudziem Liepājas mūziķiem, pats bijis grupas "Līvi" tehniskais darbinieks un arī pats ir spēlējis ģitāru. Mūziķi ir bieži viesi omulīgajā "Vinilkoka" pagrabiņā, kurš atvērts jebkuram apmeklētājam. Te ir ko redzēt un ko dzirdēt.

Daudzi liepājnieki Raiti Pavloviču zina kā vienu no leģendārās kafejnīcas "Ilze" saimniekiem, viņš arī bija izveidojis kafejnīcu "Cafe21", "Putnu dārzs", "Vēju dārzs", bet līdz ar kovida pandēmiju viņš ēdināšanas biznesu izbeidza. Tā vietā 2019. gadā Avotu ielā viņš atvēra savu sirdsvietu jeb, paša vārdiem, "pensionāra smilšu kastīti" – mūzikas telpu "Vinilkoks", kuras interjerā ir daudziem liepājniekiem pazīstamās "Ilzes" mēbeles."

Liepājas – 2027. gada Eiropas kultūras galvaspilsētas – biroja mājvieta

Dārza iela 4/8

Sendienās īpašumi Dārza ielā 4 un 6 bijuši privāti, bet Dārza ielā 8 atradās cara armijas kazarmas. Mūsdienās Dārza iela 4/8 pieder kultūrai. Te meistari uztur amatu tradīcijas, bet viņiem blakus mitinās pilsētas tuvās nākotnes veidotāji – nodibinājuma "Liepāja 2027" birojs ar vienpadsmit darbinieku lielu komandu.

Kopš 1985. gada ik gadu divām Eiropas pilsētām piešķir Eiropas Kultūras galvaspilsētas titulu. 2027. gadā Eiropas Kultūras galvaspilsētas būs Liepāja Latvijā un Aveiro Portugālē. "Liepājas 2027" oficiālie partneri ir Dienvidkurzemes novads un Kuldīgas novads.

"Liepājas 2027" programmas nosaukums ir "(ne)miers", kas apvieno dzīvei un mūsu

pilsētai raksturīgos pretmetus – mieru un nemieru. Kultūras galvaspilsētas mērķi ir veicināt Liepājas ekonomisko izaugsmi, atpazīstamību, izglītot un iesaistīt iedzīvotājus jaunrades procesos, nodrošināt augstvērtīgus kultūras pasākumus, attīstīt kultūras infrastruktūru. "Liepājas 2027" programmas līnijas ir "Pilsētas paradokss", "Jaunatklāj vietējo!", "Eiropas sapnis", "Radošā tālnojauta", "Apzinātā mērenība". Kultūras galvaspilsētas aktualitātēm var sekot mājaslapā www.liepaja2027.lv.

Pēc dažām dienām, 9. maijā, nodibinājums "Liepāja 2027" organizēs radošas norises, atzīmējot Eiropas dienu. Pulksten 18 Liepājā, Dienvidkurzemē un Kuldīgas novada pilsētās un pagastos uzvilks buras, kas kalpos kā simbols kopīgi sāktajā ceļā uz 2027. gadu. Buru noformēšanā varēs piedalīties jebkurš iedzīvotājs, lai kopīgi radītu noformējumu, kas izceļ savas apkaimes, savas vietas raksturu. Vairākos Liepājas skatlogos 9. maijā atklās vietējo mākslinieku darbu izstādi – jauniešu interpretācijas par tēmu "(ne)miers".

Rudenī nodibinājums "Liepāja 2027" plāno mācības kopienu veidotājiem un citiem iedzīvotājiem, kuri gribētu iesaistīties savas apkaimes rosībā, lai ar kultūras notikumiem aktivizētu vietējās kopienas un rūpētos par labu kaimiņu satikšanu. Tad sāksies arī programma jauniešiem, bet gada beigās iesāks programmu brīvprātīgo iesaistei.

Liepājas dižākais vītols Kungu ielas 24 pagalmā

Liepājā dižākais vītols gozējas Kungu ielas 24 pagalmā, starp muzeju – "Hoiģeres kundzes viesu nams", aktrišu folkloras kopas "Atštāukas" apdzīvoto "Namīnu" un Jauniešu māju.

Šis ir viens no Latvijā 30 varenākajiem vītoliem. Salīcis, tik rūpuļains, ka tā apkārtmēru neiespējami precīzi noteikt. Pēc 2005.

gada datiem, 6,68 metrus resns (1,3 metru augstumā). 2024. gada martā apkārtmērs pie stumbra pamatnes bija 5,96 metri.

Šis ir trauslais vītols (*Salix fragilis*). Domājams, tas nav vecāks par 150 gadiem, saka dabas pazinējs Andris Maisiņš. Latvijas visdižākais ir Dzenīšu vītols – baltais vītols (*Salix alba*), kurš atrodas Vidzemē, Apē, jau 9,3 metrus resns, stādīts ap 1880. gadu. Līdz

ar to varam nojaust arī Liepājas varenākā vītola vecumu.

Trauslais vītols par dižkoku kļūst, kad tas sasniedz 4 metru apkārtmēru. Trauslo vītolu dzimtene ir Centrālāzija, tomēr jau sen tie kultivēti Eiropā un Latvijā tiek uzskatīti par savējiem.

Veci koki ir mājvieta daudzām aizsargājamām, retām ķērpju, sēņu un kukaiņu sugām. Tāds retums, kas var mitināties tikai vecos vītolos, ir vītolu lielais koksngrauzis. Vītolu dzinumus izmantoja žogu zedeņiem, no mizām darināja vīzes un stabules. Dzinumu mizu tēja remdē sāpes, atviegļina klepu, noder brūču un iekaisumu ārstēšanai. Vītoli ir lieliski nektāraugi.

Vītolu ģints sugas, kuras aug ar vienu vai dažiem stumbriem, sauc par vītoliem, bet tās, kurām ir daudzi un smalkāki stumbri – par kārkliem. Taču ir sugas, kuras pretendē uz abiem vārdiem. Pasaulē ir līdz 400 vītolu un kārkļu sugu, Latvijas dabā – vairāk nekā 20 vītolu un kārkļu sugu.

Pētertirgus, jūgendstila pērle Kuršu iela 5

Pētertirgu sauc par vienu no skaistākajām ēkām Liepājā un par vienu no skaistākajiem tirgiem Eiropā. Šis ir otrs lielākais tirgus Latvijā, tas aizņem 0,7 hektārus. Jūgendstilā celtās tirgus halles autori ir liepājnieki – arhitekts Ludvigs Melvils un pilsētas inženieris Georgs Malms.

Pētertirgu atvēra 1910. gada 13. oktobrī (pēc jaunā stila). Līdz tam liepājniekiem bija Jaunais tirgus, kur tagad Rožu laukums. Miesnieki un apkārtējie veikalnieki lūdza Jauno tirgu saglabāt, tomēr pilsētas dome 14. oktobrī tirgošanas pilnībā pārcēla uz

Pētertirgu. Jaunā halle izmaksājusi apmēram 150000 rubļu, būves budžeta atlikumu atvēlēja ledus pagraba ierīkošanai un Jaunā tirgus apstādīšanai jeb Rožu laukuma izveidei. Avīzes slavēja: Pētertirus daudz pārāks daiļuma, lieluma, ērtību un tīrības ziņā – tajā ierīkots ūdensvads, "tirgošanai beidzoties, kuls (t.i., grīda) tiek nomazgāts, neatliek nekā ne kaķiem, ne suņiem, ne žurkām", rakstīja "Liepājas Atbals".

Mūsdienās Pētertirgū vēl daļēji saglabājusies tā sākotnējā kārtība: paviljonā gaļas tirgotāji pirmajā rindā, puķu tirgotāju būdiņas – pie vecās policijas ēkas sienas.

Pētertirgus saimnieks ir uzņēmums "Liepājas Pētertirgus". Tirgus joprojām ir gan pilsētas vēders, gan tā sirds, gan arī gājēju tranzīta ceļš, "tirgum cauri iet visi", saka tirgus direktore Vineta Priedniece. Aktīvajā tirdzniecības sezonā šeit ir ap 250 dienas tirgotāju un ap 200 pastāvīgu nomnieku. Lielākoties tirgotāji pārstāv Dienvidkurzemi, un nekur nevar tik labi aprunāties pārdevējs ar pircēju kā tirgū. Ērtības labad ikdienā tirgus laukumā atvērti visi astoņi vārti.

Pašlaik pārbūvē veco policijas ēku Rakstvežu ielā. Tajā iekārtos kafejnīcu, jaukā laikā varēs mieloties arī pagalmā. Policijas ēka tad pilnībā iekļausies Pētertirgus kompleksā.

Mīļam bērnam daudz vārdu: halle, paviljons, skārņi, bet vecajiem liepājniekiem nav aizmirsies vārds – šaras, runājot par Pētertirgu.

Kazarmas, kurās gadu uzturējās nākamie Somijas neatkarības cīnītāji Alejas iela 18 un 20

Liepājai ir īpaša loma Somijas neatkarības cīņu vēsturē. Šeit nodibināja pirmo brīvās Somijas militāro vienību – somu jēgeru bataljonu, kas zvērēja uzticību savai nākamajai brīvajai valstij. No šejienes somu kareivji devās uz dzimteni izcīnīt savai tautai neatkarību no cariskās Krievijas.

1914. gadā sākās Pirmais pasaules karš, bet Somijā nāca klajā plaša pārkrievošanas programma, kas somos radīja sevišķi pretkrievisku noskaņojumu. Uzreiz organizējās neatkarības kustība, kas lēma – jāsāk nacionālās armijas izveide. Lai to paveiktu, pamazām 1890 somu brīvprātīgo, jauni vīrieši, starp viņiem daudzi studenti, riskējot ar dzīvību, zagšus šķērsoja robežu un devās

uz Vāciju, kur viņi varēja saņemt militāro apmācību un pēc tam tika pieņemti vācu militārajā dienestā.

1916. gada vasarā brīvprātīgo vienību – 27. karalisko jēgeru bataljonu – mobilizēja kaujām Kurzemē, kur somi cīnījās vācu pusē pret krieviem. Ziemassvētkus bataljons pavadīja Liepājā. Šurp no frontes somus atsauca 1917. gada martā, te turpinājās jēgeru apmācības. Jēgerus nominēja kazarmās Alejas ielā 18 un 20, un Dārza ielā 7. Dzīves apstākļi bija slikti: trūcīgs ēdiens, karavīrus mocīja parazīti un slimības, apgērbs nepiemērots. Mirušos apbedīja Ziemeļu kapsētā.

Tieši Liepājā sastādīta pirmā kareivja rokasgrāmata un komandu vārdnīca somu valodā. Šeit Heiki Nurmio sarakstīja vārdus Jēgeru maršam, kuram vēlāk Somijā mūziku komponēja Žans Sibēliuss. 1917. gada 6. decembrī Somijas parlaments pasludināja valsts neatkarību. 1918. gada 5. februārī Liepājā Svētās Trīsvienības baznīcā iesvētīja Jēgeru bataljona karogu, 1130 jēgeri zvērēja uzticību Somijas valdībai un devās izcīnīt savu Brīvības karu. Vairāk nekā 1000 jēgeru bija arī starp tiem, kuri nosargāja valsts neatkarību Ziemas karā 1939. – 1940. gadā pret Padomju Savienības uzbrukumu.

Latvija – NATO dalībvalsts Vecās ostmalas promenāde

Liepāja saistīta ar Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem kopš Latvijas dibināšanas. Arī tagad pilsēta ir nozīmīgs atbalsta punkts mūsu armijai un NATO. Te izvietotas mūsu karavīru militārās vienības, noris starptautiskas mācības, tiek uzņemti sabiedroto spēki. Aprīlī Aizsardzības ministrs Andris Sprūds paziņoja, ka NATO piešķirs vairāk nekā 160 miljonus eiro militārās ostas aizsardzībai Karostā.

Latvija ir pasaulē spēcīgākās politiskās un militārās alianses dalībvalsts jau 20 gadus. Ziemeļatlantijas līguma organizācijā jeb NATO tagad ir 32 dalībvalstis. Jaunākā – Zviedrija. Latvija NATO iestājās reizē ar Igauniju, Lietuvu, Bulgāriju, Rumāniju, Slovākiju un

Slovēniju. Dalība NATO ir viens no Latvijas lielākajiem ārpolitiskajiem sasniegumiem kopš neatkarības atjaunošanas, sniedz drošības garantijas un ieguldījumu militāro spēju attīstībā. Viens no pirmajiem praktiskajiem NATO darbiem Baltijas valstīs bija gaisa telpas drošības pasākumi, pastāvīgi tajā patrulējot.

Pēc 2014. gada, kad Krievija Ukrainā okupēja Krimu un teritorijas Austrumukrainā, NATO pievērsa īpašu uzmanību Austrumu flanga stiprināšanai. Tādēļ Baltijas valstīs un Polijā izvietoja bataljona lieluma vienību – NATO paplašinātās klātbūtnes kaujas grupu. Latvijā tajā dienesta pienākumus pašlaik pilda ap 1900 karavīru no 11 NATO valstīm, grupas vadošā valsts ir Kanāda. Pēc tam, kad Krievija sāka karu Ukrainā 2022. gada 24. februārī, izveidotas vēl četras NATO kaujas grupas Bulgārijā, Ungārijā, Rumānijā un Slovākijā. 2022. gadā NATO definēja Krieviju kā nozīmīgāko draudu sabiedroto drošībai, mieram un stabilitātei Eiroatlantiskajā telpā.

NATO šogad aprit 75 gadi. Organizāciju 1949. gadā izveidoja ASV, Kanāda un desmit Eiropas valstis, lai atturētu un vajadzības gadījumā atvaīrītu Padomju Savienības uzbrukumu jebkurai no NATO dalībvalstīm – bruņotu uzbrukumu vienai traktē kā uzbrukumu visām dalībvalstīm.

Brāļu Bokumu fotodarbnīca Pasta iela 11

Īpašumu Pasta ielā 11 fotogrāfs Juris Bokums (1877 – 1956) ar jauno sievu Dārti iegādājās 1906. gadā. Fotosalons iekārtots augšstāvā – tādēļ tur lieli logi uz ziemeļu pusi. Viņa fotodarbnīca darbojās arī Durbē. J. Bokums bija Liepājas Latviešu biedrības vadītāju vidū, gan viens no Liepājas Fotogrāfiskās biedrības dibinātājiem, rīkoja fotoizstādes, kursus, lasīja lekcijas par mākslas foto, pats būvējis sev fotokameru.

Teju katrs liepājnieks savā albumā atradīs pilsētas skatus no pastkaršu sērijām, kuras

uzņēma un izplatīja Juris Bokums ar jaunāko brāli Ģirtu (1897 – 1979). Juris dokumentēja svarīgākos jaundibinātās Latvijas notikumus Liepājā: valsts nodibināšanas svētkus pie Annas baznīcas 1918. gada novembrī; Pagaidu valdība ar Kārli Ulmani priekšgalā fotografējās Jura Bokuma fotosalonā 1919. gadā. Tas ir laiks, par kuru sakām "Liepāja – Latvijas galvaspilsēta", jo Neatkarības kara laikā valdība pusgadu patvērās Liepājā un uz kuģa "Saratov" reidā baronu sarīkotā puča laikā. Juris Bokums fotografēja Pagaidu valdības krastā atgriešanās svinības 1919. gada 27. jūnijā.

1919. gada 11. martā tikai Jurim Bokumam bija tiesības fotografēt latviešu pirmā pulkveža Oskara Kalpaka un viņa līdzbiedru bēres un šīs bildes pārdot, pie tam 25 procenti no pārdotajām fotogrāfijām ziedoti par labu ievainotajiem latvju kareivjiem.

1921. gadā Juris un Ģirts atvēra harmoniju fabriku, pirmo šādu uzņēmumu Latvijā. Palīdzēja arī vecākais brālis Jānis (1879 – 1951), kuram bija sava galdniecība. Drīz Juris kopā ar dēlu Vidvudu uzbūvēja fabrikai namu Ezera ielā. Bokumu harmonijas un ērģeles cildināja pat komponists Alfrēds Kalniņš. Fotodarbnīcu pārņēma Ģirts. Padomju okupācija brāļiem atņēma īpašumus, gājusi bojā lielākā daļa viņu fotoplašu – bagātais Liepājas fotoarhīvs. Baznīcās Bārtā, Grobiņā, Gudeniekos un Brunavā joprojām atrodas Bokumu ērģeles.

Liepājas restaurācijas centrs Bāriņu iela 24

Bāriņu ielas 24. nams glabā piecu gadsimtu vēsturi: šeit ir senākais Liepājas lodziņš no 17. gadsimta, māja pati būvēta, domājams, 18. gadsimta nogalē, būvē izmantoti atkārtoti lietoti – tād vecāki par pašu ēku – materiāli. Tajā ir Liepājā senākās zināmās koka kāpnes no 19. gadsimta sākuma, jūgendstila ārdurvis no 20. gadsimta sākuma, manierisma, rokoko un baroka stila būvdetaļas. 21. gadsimts mājai atstājis vissmagāko mantojumu: pēc ugunsgrēka kvēpainā sienā iegrebtus uzrakstus un grausta statusu. Tomēr tieši šis gadsimts arī nes jaunas cerības, neglītāis vārds "grausts" tiek aizmirsts, jo mājai ir jauns saimnieks – dizainers Ivars Pilips-Matisons to restaurē un tieši šeit viņš izveidojis Liepājas restaurācijas centru. Jau trešo gadu Ivars

organizē restaurācijas darbnīcas un šeit pulcē ikvienu senās apbūves atjaunošanas entuziastu gan uz izzinošām lekcijām ar moto "Zināt, novērtēt, saglabāt", gan arī aicina uz praktiskām nodarbībām. Meistaru vadībā šeit var gūt labu priekšstatu un iemaņas, kā māja atjaunojama, un pārliecību, ka daudz kas ir izdarāms arī ar čaklām un prasmīgām rokām. Līdz šim jau restaurētas ārdurvis, pirmie logu slēgi, daļēji – ēkas pamati. Saimnieks iecerējis, ka nākotnē šajā adresē atkal būs maiznieka māja, kā tas bijis 18. gadsimtā, kad šeit dzīvojis maizniekmeistars Andreass Luns Altermans.

Gaidāms, ka šovasar Restaurācijas centrā darbosies trīs restauratori no citām Eiropas valstīm un visu jūliju nedēļas nogalēs notiks ikvienam pieejamas restaurācijas meistardarbnīcas. Centra darbībai var sekot līdz vietnē [facebook.com Liepājas restaurācijas centra profilā](https://www.facebook.com/LiepajasRestauracijasCentrs).

Alfrēda Kalniņa darba vieta – Annas baznīca

Eduarda Veidenbauma iela 1

Latviešu komponists, ērģeļu virtuozs un diriģents Alfrēds Kalniņš (1879 – 1951) sešus gadus dzīvojis Liepājā, kur viņš sarakstīja pirmo klasisko latviešu operu "Baņuta".

Pirmais Liepājas periods – no 1911. gada līdz 1915. gada pavasarim. Viņš bija Annas baznīcas ērģelnieks, vadīja Liepājas Mūzikas un dziedāšanas biedrības kori, rīkoja koncertus, panāca baznīcas ērģeļu radikālu pārbūvi un modernizēšanu koncertu vajadzībām. Liepājā sarakstīja pirmo cēlienu operai "Indulis un Ārija". Pirmais pasaules karš pārtrauca Kalniņa sadarbību ar lugas autoru Raini, kurš atradās trimdā Šveicē, un opera netika pabeigta.

Annas baznīcas ērģeles būvētas 1895. gadā, bet 1913. gadā pārveidotas un paplašinātas,

tās ir Latvijā ceturtais lielākās ērģeles (aiz Liepājas Svētās trīsvienības, Rīgas Doma un Latvijas Universitātes ērģelēm). Īpašā koncertā mūziķis iepazīstināja klausītājus ar ērģeļu skaņu "spēcīgumu un maigumu". Šim notikumam A. Kalniņš sacerēja kantāti "Mūzikai". Avīze "Liepājas Atbalss" aicināja "nepalaist garām reto baudījumu, kādu ar neatlaidīgu enerģiju un uzpurēšanos gādājis Annas draudzei mākslinieks A. Kalniņš".

Sākoties Pirmajam pasaules karam, komponists ar ģimeni devās bēgļu gaitās uz Siguldu, pēc tam uz Tērbatu. 1918. gada pavasarī arī Tērbata nonāca Vācijas okupācijā, un Kalniņu ģimene atgriezās jau iepriekš okupētajā Liepājā, kur dzīvoja līdz 1919. gada oktobrim. A. Kalniņš no jaunības ieradīs komponēt dabā. 1918. gada rudens pastaigās pa Jūrmalas parku tapa operas "Baņuta" melnraksts. Liepājā sacerēta simfoniskā poēma "Latvija" – veltījums valsts pirmajai, Pagaidu valdībai. Kad Kārļa Ulmaņa valdība nokāpa no kuģa "Saratov", sagaidītājos bija arī Alfrēds Kalniņš, kurš uzdāvināja Ulmanim poēmas notis. Rudenī Kalniņu ģimene ar kuģi pārcēlās uz Rīgu.

Kalniņa ērģeļspēli aprakstījusi mūziķe Jautrīte Putniņa: "Viens vienīgs dabas skaņu triumfs, necilvēcīgos ātrumos, briljantu spožumā." Par ērģeļu spēlēšanu baznīcā padomju gados Kalniņš atlaists no konservatorijas rektora amata.

Digitālās ražošanas laboratorija "FabLab Liepāja"

Klāva Ukstiņa iela 17/23

"FabLab" ir starptautiskos standartos balstīta digitālās ražošanas laboratorija. Zīmols "FabLab" pasaulē atrodams vairāk nekā 2000 vietās. Liepājā šo koprades telpu atvēra 2023. gada 2. septembrī. Tobrīd tā bija vienīgā "FabLab" Latvijā.

Laboratorijas galvenā mērķauditorija ir skolēni, sākot no 3. klases, taču "FabLab" brīvi, bez iepriekšējas pieteikšanās, pieejama arī pieaugušajiem un ierīkota, lai liepājnieki šeit mācītos un realizētu dažādas savas radošās idejas, sākot ar zīmējumu datorā līdz priekšmeta izgatavošanai, no vienkārša sākuma līdz sarežģītai lietai. Šī ir prototipēšanas laboratorija, vieta, kur eksperimentēt. "Galvenais ir iedot sajūtu –

nebaidīties. Sākumā viss šķiet grūtāk, nekā patiesībā ir," iedrošina laboratorijas darbinieki.

Gandrīz vienīgais, ko šeit nevar – nevar metināt metālu. Līdz šim neparastākais, kas te top, ir detalizēta mākslīgā sirds skolēna zinātniski pētnieciskajam darbam, izgatavots individuāls papildaprīkojums Zemessardzei, automašīnas riteņu disku uznavas. Var pašrocīgi saremontēt elektroniku, reizēm salūzušam vadiņam vajag tikai vienu alvas pilienu, lai ierīci salabotu. Trīspadsmit jaunieši, 15 – 18 gadus veci, izgatavo saplākšņa mēbeļu komplektu topošajai "FabLab" datorizētās projektēšanas klasei, 16 galdus un 32 krēslus – viņi piedalās "FabLab Digitālās ražošanas akadēmijā". "FabLab" vēstnese Liepājā un Latvijā Kitija Kuduma iepriekš pusgadu mācījās "FabLab" Somijā un izgatavoja dronu. Arī to šeit var.

Ja nepieciešams, apmeklētājam palīdz divi laboratorijas eksperti. Laboratorijā tās pirmajos četros mēnešos pabijuši jau apmēram 1000 apmeklētāju.

"FabLab Liepāja" ir Zinātnes un izglītības inovāciju centra sastāvdaļa. ZIIC pieder pašvaldībai. Pilsētā ZIIC darbojas Autoru ielā 4/6, Dabas mājā Zirgu salā un K. Ukstiņa ielā 17/23. Centru attīstīja, izmantojot Eiropas Ekonomikas zonas un Norvēģijas grantu programmas, valsts un pašvaldības līdzfinansējumu. "FabLab" tehnoloģijās vien ieguldīti vairāk nekā 120 tūkstoši eiro.

Liepājas Okupācijas muzejs Klāva Ukstiņa iela 7/9

Sarkano ķieģeļu divstāvu nams Klāva Ukstiņa ielā 7/9 celts 19./20. gadsimta mijā patversmes vajadzībām. Pirmā pasaules kara laikā šeit atradās patversme vācu karavīru atraitnēm. Padomju okupācijas laikā šajā mājā ierīkoja komunālos dzīvokļus.

Sākoties atmodai, Liepājā izveidojās otra lielākā Latvijas Tautas frontes nodaļa ar gandrīz 13 tūkstošiem biedru, neskaitot atbalstītājus. Sākotnējā mitekļi Kūrmājas prospektā 13, toreizējā Skolotāju namā, nodaļai drīz kļuva par šauru. Tautas fronte šo māju iegādājās 1989. gadā no pilsētas pašvaldības par tautas saziņotajiem teju 13 tūkstošiem rubļu, un šeit varēja izveidoja Tautas frontes Liepājas nodaļas koordinācijas

centru. Šeit pajumti atrada arī nodaļas laikraksta "Liepājas Vārds" redakcija un vairākas jaundibinātās latviešu nacionāli patriotiskās organizācijas, tostarp Liepājas politiski represēto klubs. Tautfrontieši juristi Linards Muciņš un Jānis Lagzdīņš šeit liepājniekiem arī sniedza bezmaksas juridiskās konsultācijas.

1998. gadā, atzīmējot Tautas frontes 10 gadu jubileju, pēc pirmā nodaļas priekšsēdētāja Teodora Eniņa ierosmes bijušie tautfrontieši izdeva atceres grāmatu "Atmiņas nākotnei" par trausmainajiem atmodas gadiem pilsētā. Tad arī kopā sanākušie nolēmuši, ka māju atdos pašvaldībai ar noteikumu, ka to nedrīkst privatizēt un ka šeit jāierīko muzejs. 2001. gadā ēkā atvēra Liepājas muzeja filiāli "Liepāja okupāciju režīmos". 2023. gada 1. decembrī ēka atvērta no jauna pēc kapitālā remonta, tagad jau ar nosaukumu – Liepājas okupācijas muzejs. Pašlaik muzejā var apskatīt izstādes un šeit notiek pasākumi, bet vēl turpinās pastāvīgās ekspozīcijas izveide. Tā aptvers laika periodu no 1939. gada līdz 1991. gadam.

Pegaza pagalms Kuršu iela 20

2023. gada 3. februārī apmeklētājiem durvis vēra jaunas kultūrvietas viesistaba Kuršu ielā 20, Pegaza pagalmā. Pirmie āra koncerti šeit notikuši 2022. gadā.

Vēsturiski Kuršu ielā 20 bijusi ebreju ģimnāzija, nams celts 1917. gadā, stāsta Pegaza pagalma veidotāja Irita Kalēja. Droši vien tajos laikos gleznoti eņģeļi vārtu ejas griestos. Vēl senāk te varējusi būt iebraucamā vieta, kur tirgus braucējiem atstāt zirdziņus un

dzesēt slāpes. Pēc Otrā pasaules kara ierīkota 33. arodskola jeb šoferu skola, tāpēc sētā palikusi garāža.

Tagad ēku komplekss pieder RTU Liepājas akadēmijai, bet Pegaza pagalma saimnieki SIA "Liepāja Music" vietu nomā. Vecajā garāžā notiek kultūras pasākumi. Vasarā pagalms atdzīvojas koncertiem un citām norisēm. Iedvesmojoties no Ulda Rubeža gleznojuma uz kaimiņmājas brandmūra un no stāstiem par iebraucamo vietu, dizainere Madara Pilipa-Matisone uz pagalma sienas radīja lielā Pegaza mazo brālīti – melnu spārnoto zirdziņu. Pegaza vārds atbilst kultūrvietai, jo grieķu mitoloģijā Pegazs ar pakavu izsitis virszemē avotu, kas devis iedvesmu dzejniekiem. Arī Pegaza pagalms ir iedvesmas vieta radošām dvēselēm. Otrs pagalma simbols – kafijas krūzīte. Kaut kur tuvumā bijusi kafijas grauzdētava, Kuršu iela smaržojusi pēc "melnā nervu spodrinātāja", kā dzērienu nosaukusi Zenta Mauriņa. Bez kafijas neiztikt arī te.

Te ir mūzika, māksla, literatūra un kino. Ciklā "Ārpus kadra" apmeklētāji tiek ar aktieriem, skatās latviešu kino klasiku. Visu paaudžu liepājnieki, arī ģimenes nāk uz erudīcijas spēlēm. Koncerti pulcina džeza cienītājus. Par jauniešiem adresēto multimediju izstādi "Izdīgt kā zālei caur asfaltu" nopelnīta Liepājas Kultūras balva. Un te izlasāms unikāls pagalma žurnāls "Radošuma un iedvesmas avots", kurš izdots vien piecos eksemplāros.

Liepājas pirmās dārzniecības vieta un dārznieka māja, dziesma "Uz Ūliha un Peldu ielas stūra" Ūliha / Peldu ielu stūris

Dziesmai "Uz Ūliha un Peldu ielas stūra" vārdus sarakstījis Guntars Račs, bet mūziku – Uldis Marhilevičs. "Tā ir autobiogrāfiska dziesma," pastāsta komponists, sēžot uz soliņa ar skatu uz savu dzimto mājokli Peldu ielā 54: "Esmu dzimis šeit, leģendārā vietā. Tēvs bija pastnieks, mājiņā bija pasta. Tēvam kā pasta nodaļas priekšniekam aiz sienas bija divas istabiņas, virtuvīte. Pēc tam tā mājiņa palika par namu pārvaldi, jaunlaikos lēnām saimnieki, kas to iegādājās, ierīkoja kafejnīcu, viens tādu, cits citādu."

Uldim Marhilevičam atmiņā palicis, ka apkārt bērības mājai bijušas brīnumainas, milzīgas puķu dobes. Ļoti iespējams, ka šīs krāšņās dobes bija saglabājušās vēl no kādreizējās pilsētas dārzniecības laikiem. Mājiņa, kurā viņš pavadījis pirmos dzīves gadus, sākotnēji bija pilsētas galvenā dārznieka dienesta dzīvoklis, bet namiņam apkārt bija senā pilsētas dārzniecība. Tā ierakstīta jau 1879. gadā arhitekta Paula Maksa Berči zīmētajos ielu plānos. Tad šajā Ūliha un Peldu ielas stūrī atradās piecas oranžērijas un dobes, kurās audzēja krāšņumaugus jaunajiem jūrmalas, peldiēstādes, kūrmājas apstādījumiem, varenas palmas, kuras vasarā varēja izlikt parkā. Šeit, dārzniecībā, pārziemoja Gulbju diķa gulbjī. 1930. gadā dārzniecību pārcēla uz jaunu vietu Cietokšņa ielā, kur bija izbūvēti vairāki milzīgi, augsti siltumnīcu korpusi. Bet mājiņu Peldu ielā 54 joprojām saglabāja kā dārznieka dienesta dzīvokli, vēlāk tajā mitinājās arī citi ar darbu apstādījumos saistīti ļaudis. Tagad šo namiņu zinām kā omulīgu kafejnīcu, bet laukumu, kurā bijusi dārzniecība – kā Mirdzas Ķempes skvēru. Pieminekli liepājniecei, dzejniecei un Liepājas jauno literātu audzinātājai Mirdzai Ķempei izveidoja par līdzekļiem, kurus ieguva, kad Liepājas mūziķi sarīkoja otro festivālu "Mēs Liepājai", tas notika 1987. gadā.

"Valodu vēstniecības" jaunā mājieta

Ludviķa iela 1

Senos laikos te ir bijušas gan vējdzirnavas, gan ormaņu sēta, joprojām zemē atrod pakavus. Liepājnieki atceras, ka šeit mitinājies arī neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests. Kopš 2020. gada novembra Ludviķa ielā 18 saimnieko valodu skola un tulkošanas aģentūra "Valodu vēstniecība", kas 4. aprīlī nosvinēja 27 gadus. Pa šiem gadiem valoda mācīta 12 tūkstošiem Latvijas iedzīvotāju.

Īpašums Ludviķa ielā 18 ilgi bija neapsaimniekots. "Valodu vēstniecība" iegādājās 4000 kvadrātmetrus plašo zemes gabalu, te nākas sakopt ļoti degradētu teritoriju, daudz darāmā vēl priekšā. Pirmais darbs ir paveikts: agrākā garāža ir pārbūvēta, tagad tajā atrodas glīts "Valodu vēstniecības" birojs.

Firmas dibinātājs Andris Lanka lepojas ar uzņēmuma attīstību, ar radošumu, ar oriģinālu metodiku un vērienu. Lielākoties ļaudis apgūst angļu valodu, bet arī latviešu, vācu, spāņu, itāļu, zviedru valodu. Tagad prioritāte ir individuālas mācības, īpaši uzmanību pievēršot runai un vārdiem, kurus amerikāņu angļu valodā lieto visbiežāk. Attālinātais darbs ļauj brīvi piesaistīt pasniedzējus un studentus no visas pasaules – piemēram, no Jaunzēlandes un ASV. Drīzumā plāno izvērst darbību arī Itālijā. Gada laikā ir ap 1000 studentu, kā "Valodu vēstniecībā" sauc zinātkāros klientus. Štatā ir 10 darbinieku, bet ārstatā piesaista 30 līdz 80 tulkus un skolotājus, pēc vajadzības. Izstrādāta sava pareizrakstības vietne salieckomatus.lv – mākslīgā intelekta modelis precīzākai komatu lietošanai latviešu valodā, pašlaik pieejams bez maksas. To ik mēnesi lieto vairāki simti cilvēku.

"Valodu vēstniecība" milzīgu uzmanību pievērš mārketingam sociālajos medijos. Tajos kopā ir trīs miljoni sekotāju!

Nākotnē "Valodu vēstniecības" teritorijā plāno izbūvēt savu televīzijas studiju, klases, dienesta dzīvokļus sadarbības partneriem. Viens stūris atradīsies arī Andra Lankas vaļaspriekam – bērza balzamiko radīšanai.

"Kurzemes Vārds"

Pasta iela 3

Laikraksta "Kurzemes Vārds" pirmais numurs iznāca deviņas dienas pēc Latvijas nodibināšanas – 1918. gada 27. novembrī. Tas ir valstī lielākais reģionālais laikraksts, kas turpina iznākt četras reizes nedēļā. Tā tirāža pārsniedz 6000 eksemplāru un tas sasniedz apmēram 30 tūkstošu lasītāju auditoriju. Avīze adresēta Liepājai un Dienvidkurzemei.

Laikraksta redakcija atrodas Pasta ielā 3. To izdod SIA "Kurzemes Vārds", kurā ir vairāk nekā 30 darbinieku. Avīzi iespējē pašu tipogrāfijā. Līdztekus drukātajai versijai laikraksts lasāms un abonējams arī elektroniski. Uzņēmuma valdes priekšsēdētājs ir Ints Grasis, bet redaktori – Ints Grasis un Anda Pūce.

Ilggadējs "Kurzemes Vārda" redaktors bija Goda liepājnieks Andžils Remess, kurš

ir uzrakstījis vairākas populāras grāmatas, veltītas Liepājai, "Kurzemes Vārdam", Karostai, sporta, mūzikas un bohēmas tradīcijām.

SIA "Kurzemes Vārds" ir arī mūsdienīga interneta medija liepajniekiem.lv veidotājs. Portāls darbojas jau 22 gadus un ik dienas atspoguļo svarīgākās Liepājas aktualitātes. Valsts reģionos tas ir lasītākais interneta medijs, tā unikālo lietotāju skaits sasniedz 250 tūkstošus mēnesī. Lasītāji ir arī ārzemēs – Anglijā, Īrijā, Vācijā.

Pērn populārākais portālā bija žurnālistes Ilzes Ozoliņas raksts "Apķēpātā nama stāsts" par Peldu ielas 36. nama īpašnieku un būvnieku savstarpējām problēmām. Šim rakstam bija 31 254 unikālie skatījumi.

Izdevniecība "Kurzemes Vārds" kopš 2010. gada četrreiz gadā izdod arī žurnālu "Liepājas Vēstules". Tas satur aizraujošus rakstus par pilsētas vēsturi, kultūru, neparastībām, intervijas ar spilgtām personībām, analizē sociālus un ekonomiskus procesus, akcentējot Liepājas unikalitāti. Žurnāla pirmais redaktors bija Edgars Lūsēns, bet tagad redaktore ir Anda Pūce. Šoruden iznāks jau 60. "Liepājas Vēstulju" numurs.

LOC Ledus halle

Brīvības iela 1

Liepājas ledus halli uzbūvēja uzņēmums "Liepājas metalurģis" 1998. gadā. Tā bija pirmā jaunceltā ledus halle atjaunotajā Latvijas Republikā. Vēlāk no "Liepājas metalurģa" halli apsaimniekošanā pārņēma Liepājas olimpiskais centrs.

Agrāk šeit bāzējās virslīgas hokeja komanda "Liepājas Metalurģis", pēc tam hokeja klubs "Liepāja", bet pēdējos divus gadus pilsētā hokeja virslīgas klubu vairs nav. Tomēr halle ir ļoti noslogota arī tagad.

Te trenējas Liepājas sporta spēļu skolas audzēkņi un amatieru komandas, bet reizi nedēļā daiļslidošanu mācās bērni ar īpašām vajadzībām. Pirmie sportisti atnāk pulksten 7 no rīta, bet pēdējie aiziet pulksten 23. Vairākas reizes nedēļā ir atvērta publiskā slidotava jebkuram interesentam. Lielākais pieprasījums pēc tās ir decembrī un janvārī. Te arī var izīrēt slidas, ķiveres, stumjamus "ronīšus", kas palīdzēs noturēties kājās iesācējiem. Slidotava ir iecienīta izklaides vieta arī skolu klašu kolektīviem. Vasarā šeit trenējas jaunie hokejisti no Viļņas, pērn arī Latvijas kamanīnbraucēju junioru olimpiskā izlase. No maija vidus līdz jūlija vidum ledus halli slēdz, jo tad pēc tās pieprasījums krītas. Jau augustā ledus laukums atkal ir aizņemts.

Halli apmeklē apmēram 10 tūkstoši cilvēku ik mēnesi. Ledus noslogojums vidēji ir 200 stundu mēnesī. Skatītājiem hallē ir 1143 sēdvietu.

Pēdējo gadu jaunums ir elektromašīna ledus tīrīšanai. Tā nodrošina labāku ledus kvalitāti, ir ekonomiska un videi draudzīga. Starp sporta nodarbībām ietur 15 minūšu pauzi, kamēr atjauno ledu. Hallē uztur 4 – 5 centimetrus biezu ledu kārtu.

Viens no pazīstamākajiem Liepājā uzaugušajiem mūsdienu hokejistiem Rūdolfs Balcers 2023. gada pasaules čempionātā Latvijas izlasei sagādāja uzvaras vērtus spēlē pret Šveici.

Atjaunotās Hamond ērģeles Lutera baznīcā Jelgavas iela 62

Liepājas Lutera baznīca ir iesvētīta 1934. gadā. Tai ir atšķirīga arhitektūra, lieliska akustika un unikālas ērģeles, kuras ir Rīgā, Valsts Elektrotehniskajā fabrikā darināts instruments. Latvijas prezidents Kārlis Ulmanis 1937. gadā ērģeļu iegādei ziedoja 10000 latu, dievnamā ērģeles nokļuva 1938. gadā. Zināmi tikai trīs VEF "Hammond" saglabājušies eksemplāri – vēl Rakstniecības un mūzikas muzejā un Dailes teātrī. Lielākā daļa autentisko VEF ērģeļu gājusi bojā.

Sensacionālās elektriskās ērģeles izgudroja inženieris Lorens Hamonds ASV 1934. gadā, bet 1937. gadā VEF nopirka licenci no Hamonda ērģeļu ražošanai. Latvijā instrumenta dizainu veidoja Ādolfs Irbīte,

kura izstrādātais VEF radioaparātu veidols saņēma galvenās balvas Vispasaules izstādēs Parīzē un Briselē.

Pasaulē hamonds bija pieprasīts skaņas un pievilcīgas cenas dēļ. Kvalitatīti novērtējis komponists Džordžs Gēršvins. VEF "Hammond" ērģeles bija iegādājusies arī Liepājas garnizona baznīca (Nikolaja Jūras katedrāle). "Hammond" ērģeles ir ļoti iecienītas džeza un rokmuziķu vidū. Ar Liepājas instrumentu muzicē Liepājas jaunie džezisti.

Liepājas Lutera baznīcas hamondam pērn pavasar nīderlandiešu ērģeļu restaurators Ganderts de Bo atjaunojis skaņas sistēmas. Viņš arī restaurējis 1960. gados ražotu "Leslie" skaļruni, tas atceļoja uz baznīcu veco skandū vietā, kas zudušas pēckara periodā. Šopavasār restaurācija jāturpina: jānomaina elektromotors, jāatjauno pedāļi, koka daļas. Restaurācijai, tehniskajai apkopei un apsildes risinājumiem vēl nepieciešami vairāk nekā 10 tūkstoši eiro. Naudu palīdz iegūt ziedojumi koncertos. Tuvākais – 30. maijā, piedalīsies Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskolas, Mūzikas akadēmijas un Doma kora skolas džeza studenti. Ērģeļu restaurāciju organizē biedrība "Spektrs" sadarbībā ar baznīcas draudzi.

Lai sakoptu Lutera baznīcu, ieguldīts daudz pūļu. Šopavasār pabeigta jumta atjaunošana ar valsts finansētās Sakrālā mantojuma programmas atbalstu.

Liepājas ezers, Golodova dambis, kafejnīca "KUBS"

Zirgu sala

Liepājas ezers ir sestais lielākais Latvijā, tas aizņem 4544 hektārus. Kuršiem tas bijis svēts. Uz kādas salas atradusies kuršu svētnīca ar Pērkonbirzi, bet ezera krastā – svētais milzis Pērkonka akmens.

Tas ir viens no nozīmīgākajiem lagūnas tipa ezeriem ar iesāļiem ūdeņiem raksturīgām augu sugām. Mūsdienās tas ir dabas liegums, nozīmīga ūdensputnu ligzdošanas un caurceļošanas vieta, Eiropas nozīmes NATURA 2000 aizsargājamā dabas teritorija. Ornitoloģiskais un botāniskais liegums te ir no 1977. gada. Šeit ligzdo 27, ziemo – 10, migrācijas laikā barojas 50 īpaši aizsargājami sugu putni. Ezera apkārtnē atrasti 41 aizsargājamas sugas augi, ezerā dzīvo

15 sugu zivis.

Ezers atrodas Piejūras zemienes Bārtavas līdzenumā. Tā krasta līnija ir 53 kilometrus gara, tas ir 15 kilometrus garš, maksimālais platums – 3,5 kilometri. Maksimālais dziļums 2,5 metri.

Ezerā ietek Bārta, Otaņķe, Orbupe, Dorupe, Ālande. No Tosmares ezera tajā ietecējusi Ķīšupe. No ezera uz jūru iztecējusi Līvas upe, kas aizsērēja, un Pērkonnes upe. Ezeru ar jūru savieno 1697. – 1703. gadā izraktais Tirdzniecības kanāls. Pēc kanāla izrakšanas Pērkonnes izteka pie jūras aizbēta.

Ezera krastā atradās rūpnīca "Liepājas metalurģis", kuras tehnoloģijai vajadzēja daudz ūdens, tāpēc sāka būvēt ezera ziemeļu daļas norobežojumu – izdedžu dambi. Pret to protestēja zaļo kustība, un 1988. gadā Liepājas Izpildkomiteja apturējusi dambja uzbēršanu. Tautā dambis iedēvēts rūpnīcas direktora Nikolaja Golodova vārdā.

Uz dambja un Lauku ielas galā uzcelti putnu vērošanas torņi. Ezers ir populāra makšķerēšanas un atpūtas vieta, tādēļ kanālā var iznomāt laivas un katamarānus. Tagad airu laivas, katamarānus un supu dēļus var iznomāt arī Zirgu salā, pie kafejnīcas "Kubs", kur uzņēmēji izbūvējuši pastaigu laipas.

Liepājas otrā rātsnama vieta – tagad pilsētas Centrālā zinātniskā bibliotēka

Zivju iela 7/9

Liepāja pilsētas tiesības ieguva 1625. gadā, Kurzemes hercogistes laikā. Pilsētu tolaik pārvaldīja maģistrāts – rāte. Tā sastāvēja no birģermeistara, septiņiem rātskungiem, fogta (soģa) un sekretāra. Rāti ievēlēja no Tirgotāju ģildes pārstāvjiem.

Liepājai bijuši trīs rātsnami. Pirmais celts speciāli rātei – vienstāva koka nams ar augstu jumtu un lieveni. Rātsnams atradās Kungu un Tirgoņu ielas stūrī, kur tagad "Swedbanka". Vēlāk rātsnamu izmantoja par gaļas skārni, bet 19. gadsimta pirmajā pusē nojauca.

Ap 1758. gadu maģistrāts pārcēlās uz otro rātsnamu Zivju un Kungu ielas stūrī. Tā

bija nopirkta un pielāgota vienkārša koka dzīvojamā ēka. Vidū apvalkdūmenis jeb manteskurstenis, kādā telpā jauninājums – kamīns. Šeit rāte darbojās gadus 40. Pēc tam mājā ierīkoja meiteņu skolu. 1840. gadā ēka bija grausts, to nojauca un skolai uzbūvēja vienkārša mūra namu – iezīmējas tagadējās bibliotēkas aprīse. 1876. gadā mājai uzbūvēja otro, 20. gadsimta sākumā – trešo stāvu. Liepājas baroka laikmeta pētnieks Imants Lancmanis pieļauj, ka bibliotēkas ēkā varētu būt ietverti rātsnama pamati.

1798. gadā, kad jau Kurzeme bija iekļauta Krievijas impērijā, rāte pārcēlās uz trešo rātsnamu – nopirka bijušā Kurzemes hercoga Pēterā Bīrona privātmāju Lielajā ielā 21, vienkārša mūra namu ar mansardu un astoņām istabām. Rātes vajadzībām ēku pagarināja, uzbūvēja otro stāvu. Ierīkoja ugunsdrošu kasi, arī telpu "nepaklausīgiem iedzīvotājiem". Lielo balles zāli iznomāja deju vakariem. Trešais rātsnams pilsētas vadībai kalpoja līdz Otrajam pasaules karam, kad tas sagrauts.

Bibliotēku uz Zivju ielu 7/9 pārcēla 1923. gadā. Liepājas bibliotēka dibināta 1777. gadā, tā bija pirmā sabiedriskā bibliotēka hercogistē. Cara cenzors 1798. gadā aizliegtu sējumu dēļ bibliotēku slēdza, 5000 grāmatu glabājās rātsnama bēniņos, līdz 1839. gadā Lielās ģildes eltermanis Kārlis Ūlihs bibliotēku atjaunoja.

Klaipēdas ielas 52. nama vārtu zilonītis Klaipēdas iela 52

Klaipēdas ielā 52 daudzus gadus dzīvoja Liepājai nozīmīgs cilvēks – ērģeļu būvētājs Jēkabs Jauģietis (1874. – 1964.). Viņš bijis izcils galdniekmeistars un savas sētas vārtus izgreznojis ar smalki veidotu, apaļīgu, no koka darinātu ziloņa galvu. Zvērs, kurš tagad rotā vārtus, vairs nav meistara Jauģieša roku darbs. Acīmredzot mājas nākamajiem saimniekiem zilonītis bija iepaticies un gribējies to saglabāt kaut vai vienkāršākā izteiksmē. Neparastās vietzīmes vēsture daudziem nezināma.

Jēkaba Jauģieša lielākās būvētās ērģeles Rucavā iesvētītas 1936. gadā. Būvējis Jaunpils (Vidzemē), Zaubes, Jelgavas Annas baznīcas, Jēkabpils katoļu dievnama, Dunikas – Gulgātas (Krustceļu) baznīcas ērģeles,

paplašinājis Kandavas, Cēsaines, Pokrovas, Lipaiķu un Apriķu ērģeles, viņa darinātās stabules skan Gaigalavas un Majoru ērģelēs. Ļoti prasmīgi darinājis stabules no priežu, oša, kļavas, bumbieres koka, pat no simtgadīgas rijas vērbaļķa. Profesionāļi viņu sauc par Mākslinieku un Meistaru ar lielo burtu. J. Jauģieša ērģeļu balsis savulaik ierakstītas skaņuplatē Aivara Kalēja izpildījumā.

Meistara dēls Tobijs Jauģietis (1903. – 1992.) bija ērģelnieks. Abi izglāba no iznīcības Liepājas Svētās Trīsvienības baznīcas ērģeles Otrajā pasaules karā. 1944. gada decembrī krievu aviācijas uzlidojumā sabombardēta pilsētas viesnīca, tad izbiruši baznīcas logi, degošas dzirksteles ielidoja ērģeļu telpā. "Skraidīju ar ūdenī samērcētu slotu pustumsā kā vientuļš spoks, dzēsu pa labi un pa kreisi, ārā vārījās raganu katls – bija uzlidojums ostai," Tobijs Jauģietis stāstījis intervijā Ērikam Kūlim. Pēc tam vējš sadzina ērģelēs kupenas. Jauģieši aizsita torņa logus ar dēļiem. Kūstošajā sniegā varēja sabriest un aiziet bojā 2000 koka stabuļi, bet viņi visas nosargāja. Nacisti gribējuši neskanošās stabules rekvizēt armijas vajadzībām. Tad ērģelnieks spēlēja tā, it kā pār viņiem debesis sagrautu, un karavīri aizgājuši tukšām rokām.

Rotaļu laukuma komplekss BĀKA Jūrmalas parks

No 2023. gada 17. oktobra bērniem, sākot no triju gadu vecuma, Jūrmalas parkā izveidots jauns rotaļu komplekss "Bāka" 436 kvadrātmetru platībā. Tā nu Liepājas ostas vecajai bākai, kas uzbūvēta 1868. gadā un ir 32 metrus augsta, radusies maza māsiņa, kas domāta mazākajiem pilsētniekiem.

Kompleksā "Bāka" izvietotas vienpadsmit rotaļu iekārtas: groza šūpoles, lēkāšanas ierīces, atsperu balansieri – jūras zirdziņš un valis, astoņkājis, līdzsvara balansieris, karuselis, gumijas puslode, interaktīva muzikālā lode,

šūpoles. Kompleksa centrā ir tornis – 6,44 metrus augsta bāka, no kuras var aplūkot apkārtni.

Jaunā kompleksa segums veidots, izmantojot drošas un kritienus absorbējošas gumijas plātnes, pielīdzinot tās ūdens, smilšu un zāles krāsai. Segumā iestrādāta arī spēle "Klasītes". Rotaļu laukums "Bāka" veidots atbilstoši vienotai Jūrmalas parka rotaļu laukumu tematikai "Jūra". Kompleksu "Bāka" izbūvēja uzņēmums "Fixman" lielākoties par Eiropas Jūrlietu un zvejniecības fonda līdzekļiem (157,3 tūkstoši eiro), ar pašvaldības līdzfinansējumu (20,7 tūkstoši eiro).

Jūrmalas parka plašais rotaļlaukums kopā aizņem 6424 kvadrātmetrus un tas sastāv no septiņiem nelieliem rotaļu kompleksiem, tajā ir arī vingrošanas iekārta, trenāžieru zona, celiņi, zaļās zonas un puķu dobes. Bez tam turpat blakus atrodas 2401 kvadrātmetru plašs liels skeitparks. Par visu šo 8825 kvadrātmetrus lielās, bērniem un jauniešiem paredzētās teritorijas kopšanu atbild pilsētas Komunālā pārvalde.

Vecie liepājnieki atceras, ka savulaik vietā, kurā tagad ir rotaļlaukums, auguši daudzi simtgadīgi Jūrmalas parka koki. Milzīgus postījumus parkam nodarīja un ārkārtīgi daudz koku izgāzusi vētra 1967. gada rudenī. Kad postaža aizvākta, palicis plīks laukums. "Vētra atbrīvoja vietu rotaļlaukumam," atceras pensionētais būvnieks Ilmārs Doršs.

Zviedru laiki Liepājā Zviedru iela

Teritorijā starp tagadējo Graudu ielu, Kūrmājas prospektu, Celtnieku ielu un Tirdzniecības kanālu 1701. gada rudenī zviedru armija sāka būvēt lauka nocietinājumus – skansti. Mūsdienās atlicis vien reljefa paaugstinājums un Zviedru ieliņa.

Bija Lielais ziemeļu karš. Liepāju ieņēma un izlaupīja iekarotāji cits pēc cita. 1700. gada martā Liepāju apsēda Krievijas sabiedrotais sakšu un poļu karaspēks. 1701. gada jūlijā ieradās zviedru kuģi, piedraudēja pret Liepāju atklāt uguni, un pilsēta apņēmas "neko neuzsākt pret Viņa Augstības karaspēku".

Rudenī ieradīs pats ķēniņš Kārlis XII, kurš kādu laiku uzturējies tirgotāja Šrēdera namā Kungu ielā 26. Liepājas apkaimē izvietoja 12 tūkstošus zviedru.

Skansts būvei no Zviedrijas ar kuģiem atsūtīti trīs pulki vīru un kuģis ar lāpstu kravu. Skansts sniedzās 400 metru garumā no kanāla līdz Graudu ielai. Nocietinājumus veidoja zemes uzbērumi, grāvji, stūros izvirzītie bastioni un pāļu sienas jeb palisādes. No smiltīm sargāja starp palisādēm sadzīts mietu žogs un trīsstūrveida nocietinājumi cietokšņa priekšā – ravelīni. Vidū uzmūrēja ar zemi apbērtu pulvera pagrabu.

Karalis 1702. gada februārī cietoksnī pašrocīgi salaulājis savu karalisko jūrmalas uzraugu Joahimu Baumanu ar viesnīcnieces Hoijeres meitu Sofiju, abu mazdēls Johans Baumanis kļuva slavens medību gleznotājs, kura darbi glabājas Mākslas muzejā. 1702. gadā līdz 25. aprīlim Liepājā notikušas tikai četras laulības, visas – starp zviedriem un liepājniekiem.

1705. gada rudenī zviedrus padzina krievi, pēc kuriem atgriezās zviedri. Viņi iztukšoto Liepāju atstāja 1709. gadā. Nākamziem nāves pļauju sāka mēris. Ziemeļu karš beidzās ar Zviedrijas sakāvi 1721. gadā. Kurzemes hercogiste saglabāja neatkarību.

Liepājā ir arī Lietuviešu un Franču iela, bet zuduši Ungāru, Jūdu, Latviešu un Ēģiptes ielu nosaukumi.

Vēsturiskais ugunsdzēsēju depo Jelgavas iela 41

Ugunsdzēsēju depo Jaunliepājā, Jelgavas ielā 41 uzcelts 1888. gadā pēc arhitekta Maksa Paula Berči projekta. Sarkano ķieģeļu ēka ar torni, kurā ugunsdzēsēji kādreiz žāvēja šļūtenes, atstāj greznas pils iespaidu. Vēja rādītājā virs torņa attēlots pilsētas ģerbonis – liepa un lauva.

Vecais nams vairs neatbilda mūsdienu vajadzībām, nedz arī modernajai tehnikai, tāpēc 2020. gadā ugunsdzēsēji pārcēlās uz Ziemeļu priekšpilsētu. Pašvaldība atteicās pārņemt šo ēku kompleksu no Iekšlietu ministrijas, tāpēc to pārdeva izsolē.

Jaunais īpašnieks, SIA "Vega 1 Serviss" ēkas pārbūvēja savām vajadzībām un par to pērn ieguva Latvijas gada būvniecības balvu. Tumsā ēku rotā fasādes izgaismojums.

Padomju šifera jumts nomainīts pret Vācijā ražotiem dakstiņiem. Prestižu un mūsdienu interjeru veidojusi Zigrīda Atāle. No vecajām ēkas koka brusām Ainārs Zinginiks darinājis pamatīgu galdu reprezentācijas telpai. Te arī eksponēts "Vega 1 Serviss" darbs – ventilācijas iekārtas kā telpas dekoratīvs elements. Pie ēkas pielikta plāksnīte ar Berči parakstu.

Fasādē daudzviet bojātie ķieģeļi nomainīti pret veselīgiem vēsturiskajiem. Restaurators Kaspars Šterns vēl atjauno kaļķa javas šuves mūrī. Pēc sakopšanas uz fasādes atliks atpakaļ čuguna skaitli – 1888. Torņa iekšpuse nav atjaunota, nav vēl izlemts, kā to izmantot.

Pērn šurp no agrākajām telpām Dūņu ielā pārcēlās viss "Vega 1 Serviss" personāls. Galvenās ēkas augšstāvi iznomāti citu firmu birojiem.

"Vega 1 serviss" nodarbina ap 70 cilvēku, galvenokārt apkalpo, ražo un uzstāda saldēšanas un dzesēšanas iekārtas. "Vega 1 serviss" pirmais Latvijā 2012. gadā sāka ražot CO2 (jeb ogļskābās gāzes) aukstuma iekārtas, kas ir draudzīgākas videi. Ražotne atrodas tepat, blakus ēkā. Citā ēkā pārbauda, remontē un uzpilda automašīnu kondicionierus. Firmas pārstāvniecības atrodas arī Rīgā un Valmierā. Pērn uzņēmums sasniedza 4,6 miljonus eiro lielu apgrozījumu.

Liepājā dižākais melnalksnis Raiņa parks

Liepājas melnalkšņu galvenais virsaitis dzīvo Raiņa parkā un, iespējams, ierindojas starp pieciem visdižākajiem melnalkšņiem Latvijā. 2024. gada martā noskaidrots, ka tā apkārtmērs ir 4,08 metri (1,30 metru augstumā). Melnalksnis (*Alnus glutinosa*) par dižkoku kļūst, sasniedzis 2,5 metru apkārtmēru.

Raiņa parka vietā bijis "jauks melnalkšņu mežiņš", kā to aprakstījis Ulrihs brīvkungs fon Šlipenbahs 1809. gadā izdotajos "Gleznainajos ceļojumos pa Kurzemi". Šlipenbahs brīnījās,

kādēļ liepājnieki šo vietu neiekārto pastaigām? Varbūt, sekojot viņa rakstītajam, Alkšņu mežiņā 1843. gadā sāka iekārtot parku, kuru drīz iesauca par Pilsētas parku, bet 1920. gadā pārdēvēja par Raiņa parku, kas ir dažādiem dižkokiem bagāts, bet galvenie valdnieki te ir melnalkšņi.

Vecākie melnalkšņi te saglabājušies vēl no tiem laikiem, kad te bija Alkšņu mežs. Šajā parkā bija arī Latvijā viskoplākais melnalksnis, kuru gan pirms gadiem desmit nolauzis vējš. Dižkoku pētnieks Guntis Eniņš to bija uzmērījis atkārtoti un secinājis, ka arī vecais koks pieaug resnumā (2006. gadā – 4,20 metri), un izrēķinājis, ka tā vecums varēja būt ap 180 – 200 gadu. Ļoti reti melnalkšņa mūžs var sasniegt 300 gadus. Pašlaik par Latvijā varenākajiem uzskata Dainu melnalksni Rudbāržos un Rucavas Pirmo melnalksni, abiem stumbra apkārtmērs ir ap 4,70 metriem.

Melnalksnis var sasniegt 30 metru augstumu, bet 60 gadu vecumā pārstāj augt garumā, toties resnumā pieņemas visu mūžu. Melnalkšņus mēdz dēvēt par mitro vietu ozoliem. To koksni izmantoja lietām, kam jāiztur ilgstošs slapjums – pirts dēlīšiem, mēbelēm, mucīņām, ķipīšiem. Ēdiena glabāšanai gan ne, jo skaistā, sārtās nokrāsas koksne ir rūgtena.

Pavasārī melnalksnis ir kā sārts mākonītis ar ziediem, tie apdziedāti tautasdziesmā:

"Brīnumam neticēju – Alksnīšam rožu ziedi."

Dabas mājas kuģis Zirgu sala

Dabas mājas kuģis, peldošā klase vai peldošā laboratorija – brīdī, kad top šīs rindas, kodolīga nosaukuma vēl tam nav. Lietuvā, Mažeikos, top dabas izziņas pētniecības mazizmēra kuģošanas līdzeklis, 11,99 metrus garš, kuram jābūt gatavam 30. aprīlī. Tas būs pietautvots piestātnē pie Dabas mājas.

Kuģim būs savs sertificēts kapteinis. Pasažieri – ar peldvestēm mugurā. Tie būs lielākoties skolēni, tomēr dabas izziņas iespējas te varēs izbaudīt arī bērnudārzu audzēkņu vecākās grupas, studenti un pieaugušie.

Jaunā kuģa centrā iebūvēts akvaskops – ūdenī iegremdējama ierīce, lai redzētu, kas ezera dziļumā notiek. Pētījumiem iegādāts

arī zemūdens drons. Tas viss būs skolēnu un skolotāju rīcībā. Varēs izbraukt ezerā un to izzināt. Varēs ievākt ūdens, augu un citus paraugus, kurus pēc tam Dabas mājā aplūkot un analizēt desmit mikroskopos.

Dabas māja ir viena no Liepājas pašvaldības Zinātnes un izglītības inovāciju centra (ZIIC) sastāvdaļām. Pilsētā ZIIC darbojas arī Autoru ielā 4/6 un K. Ukstiņa ielā 17/23. Centru attīstīja, trīs gadu laikā izmantojot Eiropas Ekonomikas zonas un Norvēģijas grantu programmas, valsts un pašvaldības līdzfinansējumu. Dabas mājai šo gadu laikā izgatavotas 15 interaktīvas instalācijas, tās atrodas gan ēkā, gan ārā, Zirgu salā. Jaunais kuģis ir pēdējā, piecpadsmitā no šīm instalācijām. Tās visas ir paredzētas vides un dabas pētniecības izglītojošajām programmām. Lielākoties instalāciju ideju autori ir paši ZIIC darbinieki.

Darbam ar Dabas mājas aprīkojumu speciāli tika izglītoti pedagogi, kuri ne tikai šeit darbojas ar saviem skolēniem, bet viņi ir dabas vēstneši, kuri izglīto arī savus kolēģus.

Kārlim Zālem veltītais piemineklis Kārļa Zāles laukums

1989. gadā Kārļa Zāles monumentu Liepājas izpildkomiteja pasūtīja tēlniekam Bruno Strautiņam un arhitektam Edgaram Krūmiņam, kuri bija uzvarējuši pieminekļa konkursā. B. Strautiņš izkala galvu granītā, bet pārējā pieminekļa daļa pasūtīta Ļeņingradas Mākslas fonda kaltuvei. Sabruka Padomju Savienība, un "piemineklī vairs nevienu neinteresēja", izteicās B. Strautiņš. Piemineklim rasta vieta, pārbūvējot Kārļa Zāles laukumu.

Kārlis Zāle (1888 – 1942) ir Brīvības pieminekļa un Rīgas Brāļu kapu ansambļa autors. Šie viņa darbi ir nozīmīgākākās Neatkarības kara un demokrātiskās Latvijas vēsturiskās piemiņas zīmes.

Mākslinieks dzimis Mažeikos, kur tēvs, mūrniekmeistars Fricis Zālīte strādājis. Drīz ģimene pārcēlusies uz Liepāju, kur Kārlis Zāle

mācījies Pilsētas skolas zīmēšanas, veidošanas un gleznošanas vakara kursos, viņu skolojuši arī gleznotājs Roberts Šterns un arhitekts Ernests Štālbergs. "Kurzemes Vārds" tēlnieka nekrologā rakstīja, ka, būdams tēva mācekļis, zēns ar savu ķelli līdzējis veidot ne vienu vien staltu celtni, minēti nami Kūrmājas prospektā 2 un 16, gan Graudu ielā 44. Liepājā izaudzis, nākamais tēlnieks devās studijās uz Kazanū, vēlāk uz Maskavu un Pēterburgu.

Kārlis Zāles veidojis Brāļu kapu ansambļa skulptūras "Māte Latvija", "Ievainotais jātnieks", jātnieku grupas, heraldiskos tēlus "Zemgale", "Kurzeme", "Vidzeme", "Latgale", "Senči", "Kritušie brāji".

Brīvības piemineklim tēlnieks izkala Brīvības alegorijas skulptūru un tēlu grupas obeliska apakšējai daļai: "Māte Latvija", "Lāčplēsis", "Važu rāvēji", "Vaidelotis", "Darbs", "Tēvzemes sargi", "Gara darbinieki", "Ģimene", ciļņus "1905. gads", "Cīņa pret bermontiešiem uz Dzelzs tilta", "Dziesmusvētku gājiens", "Karavīru gājiens".

Laukums K. Zāles vārdā nosaukts 1989. gadā. Liepājā, Klusajā ielā pie agrākās Zālīšu ģimenes mājas ir piemiņas plāksne. Andrejs Migla un Valdis Rūmnieks tēlniekam veltīja biogrāfisku romānu "Trīs zvaigznes".

Pirmā Eiropas Savienības karoga pacelšanas vieta Zivju iela 5

2004. gada 1. maijā "Pablo bruģa" laukumā oficiāli pacēla Eiropas Savienības karogu, atzīmējot Latvijas iestāšanos šajā, tobrīd 25, brīvu valstu konfederācijā, kuras pamatos ir demokrātijas vērtības. Pārraidīja prezidentes Vairas Vīķes-Freibergas runu, Jūras Spēku orķestris spēlēja ES himnu – Ludviga van Bēthovena "Odu priekam". Tagad Eiropas Savienībā ietilpst 27 valstis.

Tas bija pavērsiena punkts, kas noteica jaunu Latvijas attīstības ceļu, deva iespēju Liepājai veidoties par mūsdienīgu un atvērtu reģionālo centru. Tas deva iespēju piesaistīt attīstībai un dzīves vides uzlabošanai milzīgus resursus. Tas arī mainīja liepājnieku domāšanu,

ļāva Eiropā brīvi studēt, strādāt un ceļot. Bez dalības ES Liepāja nevarētu kļūt par Eiropas kultūras galvaspilsētu, mēs nedomātu par Liepājas apņemšanos sasniegt klimatneitrālas pilsētas mērķus, te nebūtu desmitiem jaunu ārvalstu kapitāla ražotņu. Uzņēmējiem ir pieejams vienotais Eiropas tirgus, tas veicina preču, pakalpojumu un kapitāla apriti, eksportu, izaugsmi un nodarbinātību. Dalība ES Latvijai piedāvājusi plašus ekonomiskos, politiskos un sociālos ieguvumus, sekmē attīstību un labklājību.

Kopš 2004. gada Liepāja piesaistījusi līdzfinansējumu no ES fondiem 500 miljonu eiro apmērā 250 projektiem. Nozīmīgākās ieceres, kuras bez ES naudas neīstenotu, ir koncertzāle "Lielais dzintars" (lielākā jaunceltne ar ES atbalstu), mūsdienīgas un videi draudzīgas pludmales izejas, pirmais veloceļš gar piekrasti, 17. gadsimta ēkas – muzeja "Hoiķeres kundzes viesu nams" restaurācija, estrāde "Pūt, vējiņi", Svētās Trīsvienības katedrāles fasāžu restaurācija, iekopta Zirgu sala, Dabas māja. Ar ES līdzfinansējumu modernizēta Reģionālā slimnīca, nopirkti jauni tramvaji, pagarināta tramvaja līnija, pārbūvētas un no jauna būvētas ielas, ūdensapgādes, kanalizācijas sistēmas, ielu apgaismojums.

Šogad apritēja desmit gadi, kopš Latvija pievienojās eirozonai un latu vietā lietojam eiro. Viens eiro ir 0,7 latu vērts.

Pārbūvētā Pļavu iela Pļavu iela

Šopavasār noslēdzas gadu ilgusī Pļavu ielas pārbūve 872 metru garumā, no Lauku ielas līdz Vaiņodes ielai. Pārbūvētajā posmā ierīkota lietussūknis ūdens kanalizācija, kur tās iepriekš nebija. Ir izbūvētas jaunas ietves un veloceļš – šī iemesla dēļ rekonstruētajā ielas daļā izveidota vienvirziena satiksme. Grants segumu nomaina asfalta klājums, būs jauni koku un krūmu stādījumi, ierīkoti satiksmei bremzējoši elementi – paceltie krustojumi,

kādi pēdējā laikā izveidoti vairākās brauktuvēs pilsētā. Pļavu ielas kopgarums ir 2,46 kilometri.

Liepājas dome ir apstiprinājusi Grants ielu programmu 2022. – 2027. gadam. Tā paredz pārbūvēt 11,08 kilometrus grantēto ielu. Programmā iekļāva 31 ielu, noteica pārbūvējamās posmus un laika grafiku, taču plānotos ieguldījumus un termiņus ietekmēja Krievijas sāktais karš Ukrainā, jo kopš tā laika strauji pieaugušas būvmateriālu cenas. Programmu finansē no pašvaldības budžeta un kredīta. Pļavu ielas pārbūvei dome piešķir turpat 1,8 miljonus eiro.

Šogad pārbūvē Ābeļu un Noliktavas ielu, kuras arī pārtaps no grantētām par asfaltētām. Ir izsludināts iepirkums Ālandes un Ploču ielas pārbūvei, šogad plāno darbus arī Pīļu ielā. Pašlaik projektē Jāņa Asara, Pulkveža Brieža, Arnolda, Skuju ielas posmu un Tvaika ielas pārbūvi. Šīs ielas varētu rekonstruēt nākamgad.

Liepājas ielu kopgarums ir 270,39 kilometri. No tiem vairāk nekā 197 kilometri ceļu ir ar cieto segumu – asfalta, bruģa vai betona klājumu. Vairāk nekā 40 kilometri ielu ir grantētas, bet 28,68 kilometri ielu ir neizbūvētas un bez seguma.

Liepājā garākā iela ir 14. novembra bulvāris – 8,11 kilometrus garš. Otra garākā ir Brīvības iela – 7,97 kilometri. Turpretī divas īsākās ir Cīruļu iela – tikai 39 metri, un Vēžu iela – 41 metrs.

Jaunā PII "Liedags" Saulrieta iela 7

Pērn, 4. septembrī, Saulrieta ielā 7, durvis saviem audzēkņiem atvēra jaunā pirmsskolas izglītības iestāde "Liedags", kurš ir Liepājā pirmais atjaunotās Latvijas Republikas gados un pirmais 21. gadsimtā jaunceltais bērnudārzs. Tā būve ir arī viens no lielākajiem pašvaldības pēdējo gadu investīciju projektiem, lai risinātu pieprasījumu pēc vietām bērnudārzos.

Bērnudārzā "Liedags" strādā 35 darbinieki. Astonās grupās paredzēta vieta 144 audzēkņiem vecumā no 2 līdz 7 gadiem. Pašreiz bērnudārzu apmeklē 128 audzēkņi. Līdz šim pilnībā aizpildītas vietas gan sagatavošanas grupā, gan visās četrās divgadnieku grupiņās, jo tieši pēc tām ir lielākais pieprasījums pilsētā. Arī pārējās

grupiņās, visticamāk, nākamajā mācību gadā visas vietas būs piepildītas.

"Liedaga" divstāvu ēka ir mūsdienīga, gaiša, praktiska, ar labu skaņas izolāciju, energoefektīva. Tā kā bērnudārzs ir pavisam tuvu pludmalei, jūrai, mežam, parkam, tā īpašais izglītības virziens ir brīvdabas pedagoģija. "Liedaga" teritorija ir labiekārtota ar nojumēm mācību un rotaļnodarbību organizēšanai un dabas izziņai, pagalmā iestādītas ābeles un ķirši, vide ir droša un attīstoša.

Liepājā ir 22 pašvaldības bērnudārzi. Aktuālajā rindā uz vietu kādā no dārziņiem vēl gaida 184 bērni, pēc 2023. gada septembra datiem.

Ceļot "Liedagu", gar to tika izbūvēta jauna iela, kurai iedzīvotāji bija rosināti gudrot vārdu. Pirmajā aptaujā bija saņemti 300 liepājnietu rosinājumi par 120 dažādiem nosaukumu variantiem, no kuriem tālākai balsošanai tika virzīti daži. Otrajā aptaujā bija saņemti 217 balsojumi, un no tiem 140 iedzīvotāji izvēlējās godināt Liepājas skaistos saulrietus. Tā pilsētas dome akceptēja jauno nosaukumu – Saulrieta iela. Saulrieta ielā ir izbūvētas ietves, velociņa posms, lietusūdens un sadzīves kanalizācija, ūdensapgādes tīkli, apkures inženiertīkli, ielas apgaismojums un ātrumvalnis. Saulrieta iela ir 420 metrus gara.

Jaunais ūdens terminālis Oskara Kalpaka iela 117

Oskara Kalpaka iela 117 – bijusī padomju laika militārā teritorija. Tagad apmēram 5 hektāru plašumos saimnieko SIA "EIPU", pēc kuras pasūtījuma te SIA "UPTK" šopavasār būs uzbūvējusi unikālu dzeramā ūdens termināli, saka "EIPU" direktors Jānis Meniķis. Termināļa projekta autors – SIA "K Idea".

Termināļa ūdens rezervuāru kopējā ietilpība ir 95 tūkstoši tonnu, kuros varēs uzkrāt dzeramo ūdeni promvešanai. Rezervuāri ir 7 metrus augsti, tie ir paslēpti zem smilšu uzbēruma, kas izveidots kā zaļš ar zālienu apaudzēts pakalns. Šāds risinājums ir draudzīgs ainavai un tas nodrošinās vienmērīgu ūdens temperatūru visu gadu. Līdz kuģiem eksportējamo ūdeni aizvadīs

Panamas tankeris "Ecco Honduras", zvejas kuģis ar 24 vīriem nogrima dzelmē. Deviņpadsmit bērnu palika bez tēviem. "Boļševiks" maksāja pabalstus ģimenēm. Kolhozā sāka vākt naudu piemineklim: bija dienas, kad darbinieki tam atvēlēja algu. Naudu deva gan "Boļševiks", gan Okeāna zvejas flotes Liepājas bāze. Sērojošās mātes tēlu izveidoja tēlnieks Alberts Terpilovskis. 1973. gadā uz smilšu vaļņa Padomju (tagad – Kūrmājas) prospekta galā uzcēla tēla maketu. Speciāla komisija brauca to apstiprināt. Pēc tam 6 metrus augsto figūru atlēja bronzā Ļeņingradā (Pēterburgā). 1977. gada 27. oktobrī pieminekli atklāja.

2000. gadā pie postamenta piestiprināja plāksni, veltītu desmit ASV lidotājiem, kuru lidmašīnu "PB4Y2 Privateer" 1950. gada 8. aprīlī virs Baltijas jūras notrieca PSRS iznīcinātāji 50 kilometru no Liepājas. 2005. gadā 11 metrus augsto postamentu atjaunoja, apšujot ar Itālijas granīta plāksnēm. Piemineklis tautā saukts gan par Vēja, gan par Jūras māti. Bet vēl aizvien kāda sieva gaida pārnākam no jūras savu zudušo zvejnieku.

Monuments celts uz smilšu vaļņa, kas uzbērts 1937. - 1938. gadā, tīrot ostu un lai pilsētas daļu aizsargātu no jūras. Pēc tam, kad 1937. gadā bija nodegusi kūrmāja, vietu Kūrmājas prospekta galā veidoja parādes laukumam un Latvijas atbrīvošanas cīņu piemineklim, kuram nebija lemts tapt.

Piemineklis bojā gājušiem zvejniekiem Jūrmalas parks

Naktī no 1959. gada 10. uz 11. aprīli Baltijas jūrā divi zvejnieku kolhoza "Boļševiks" kuģi iekļuvuši 11 balles stiprā orkānā. No rīta ar kuģiem "RB7225" un "RB144" sakaru vairs nebija. Zudušos meklēja vidējais zvejas traleris "SRT4553", viņos atrada vien "RB144" glābšanas riņķus un citu inventāru. Astoņi Liepājas zvejnieki bija gājuši bojā.

Pēc desmit gadiem šis pats traleris "SRT4553" zvejoja Atlantijas okeānā Džordžijas sēklī. 13. martā Liepājas kuģim pāri pārbrauca

pa speciāli izbūvēto augstspiediena ūdens piegādes cauruļu līniju, tā ierakta zemē, pastāsta arhitekts Andris Kokins.

Termināja būvlaukumā, veicot zemes darbus, atrasti ap 300 dažādu aprūsējušu spridzekļu vēl no Pirmā un no Otrā pasaules kara laika, tostarp pat veselas kastes ar sprādzienbīstamiem priekšmetiem. Nu plaša teritorija no tiem atbrīvota.

SIA "EIPU" ūdeni pirks no SIA "Liepājas ūdens". Dzeramo ūdeni saņems pa ūdensvadu no pilsētas ūdensapgādes tīkliem. Savukārt ar kuģiem ūdeni eksportēs uz tām pasaules valstīm, kurās dzeramā ūdens trūkst: uz Āfriku, Tuvajiem Austrumiem.

Liepāja gadā patērē apmēram 3 miljonus tonnu dzeramā ūdens. J. Meniķis, gan arī pašvaldības SIA "Liepājas ūdens" vadītājs Andis Dejus stāsta, ka pilsētai ūdens nepietrūks, jo pašreiz izmanto mazāk par pusi no savām iespējām. Liepājā maksimālais ūdens patēriņš bijis 1985. gadā, kad izlietoti 8,7 miljoni kubikmetru ūdens gadā.

Ziemeļu pusē aiz "EIPU" žoga uzņēmums izbūvējis ceļu, kuru iedzīvotāji var lietot pastaigām uz jūru.

Sienas gleznojums "Veltījums 30 neatkarības gadiem Karostā, 1990. – 2020."

Turaidas un Invalīdu ielas krustojums

Gleznojums uz šķūņa sienas Turaidas un Invalīdu ielas krustojumā ir "Veltījums 30 neatkarības gadiem Karostā, 1990. – 2020.". Tā autors ir Eduards Dubrovskis. Šis mākslas darbs ir radīts otrajā Karostas Mākslas festivālā.

Mākslinieks par sava darba ideju: "No dižā tautas koka lielvaras reiz atstāja vien celmu, kura gredzenos varam skaitīt savu vēsturi un apzināties, kas bijām, bet mūsu

saknes ir dziļas, un mēs augam no jauna. Ar kopīgu mērķi atbrīvojam asnus no pagātnes važām, lai augtu diži un patiesi brīvi." Darba centrā saskatāms celms, kura vidū izdīdzis mazs ozoliņš. Tam pretī stiepjas rokas, gan uzbrūkošas, gan ozoliņu sargājošas.

Karostas mākslas festivāla ideja radās, atzīmējot simtgadi kopš Brīvības cīņām Liepājā 2019. gadā. Kopš tā laika Karostas glābšanas biedrība festivālu rīko katru gadu, ikreiz izvēloties citu tēmu. Dalībnieki ir bijuši no visas pasaules: ieradušies gan no Indijas, Ķīnas, Etiopijas un citām zemēm, pārstāvēta arī Latvija un Liepāja. Tālākais viesis – no Peru. Taču vēl neviens nav bijis no Japānas.

Šogad festivāls notiks sesto reizi, tēma – "Otra iespēja". No 3. līdz 9. jūnijam uzaicinātie autori radīs ekoloģiski draudzīgas mākslas darbus, izmantojot otrreiz lietojamus materiālus, tā piesaistot sabiedrības uzmanību ilgtspējīgai saimniekošanai un harmonijai ar dabu. Radošajā procesā iesaistīs arī jauniešus. Festivāla rīkotāji uzskata, ka radošās zināšanas, māksla un kultūra nozīmīgi ietekmē citas dzīves jomas. Radošums var veicināt ekonomiskas, vides un sociālas pārmaiņas, kas Karostā ir ļoti nepieciešamas.

7., 8., 9. jūnijā notiks festivāla publiskie pasākumi Redānā, Karostas cietumā, ūdenstornī, Arsenālā un bērnu dienas centrā "Cerība bērniem". Šogad festivālu atbalsta pašvaldība un SIA "Liepājas RAS".

Liepājas vecākais robežstabs pie pilsētas robežas

Lībiešu iela

Sensenos laikos Liepājas ezera krastā, Grobiņas pagasta pusē, pie Bates muižas atradās kuršu svētkmens, ziedokļakmens – Pērkona akmens, kas bijis lielākais akmens Latvijā. Tas "kā pirts zemes virsū stāvēja", bijis 14 pēdas augsts un 17 asu apkārtmērā, pēc citiem aprakstiem – 30 metru apkārtmērā un 4 metrus augsts (tas aptuveni atbilst pirmajiem minētajiem izmēriem). Akmens bijis sarkanīgos toņos, un tajā bijis iecirsts "ugunskuris", kurā redzējuši kādu elka bildi jeb tēlu – tā aprakstījis Fricis Brīvzemnieks.

1841. gadā būvēja tagadējo Brīvības ielu, un trūka bruģakmeņu. Tad šīs jaunās šosejas bruģim saspridzināja dižo svēto akmeni. Ejot

pa Liepājas bruģi, mēs staigājam pa sašķelto senču svētumu.

No Pērkona akmens izcirsti arī četri Liepājas robežstabi. 1938. gadā uz robežstabiem uzlikti pilsētas ģerboņi.

1957. gadā pie pilsētas dienvidu un austrumu robežas – uz Grobiņas un uz Bernātu šosejas veco robežstabu vietā uzstādīti Mašīnbūves rūpnīcā darinātas jaunas robežzīmes – no caurulēm izlocīti enkuri ar vārdu "Liepāja".

Līdz mūsu dienām savā vietā saglabājies vairs tikai viens vēsturiskais robežstabs, pie pilsētas ziemeļu robežas, Lībiešu ielas galā, uz Šķēdes ceļa. Tas pārsteidz ar saviem izmēriem: ir trīs metrus un 35 centimetru augsts.

Ģerboņa vietā tam palicis tikai iedobums – padomju Liepājā vecais hercogistes laika simbols ar liepu un lauvas netika atzīts. Zināms, ka no iznīcības ir pasargāts vēl viens robežstabs, to savulaik paglābuši uzņēmuma "Latvenergo" darbinieki. Kur zuduši pārējie divi – tas līdz šim nav noskaidrots.

Teika vēstī: kamēr vēl saglabāsies kaut viens no Pērkontēva akmens robežstabiem, tikmēr Liepāja pastāvēs.

Jaunā "Liepājas enerģijas" katlumāja

Slimnīcas iela 2

SIA "Liepājas enerģija" 2023. gada 17. oktobrī atklāja savu jaunāko videi draudzīgo šķeldas katlumāju Slimnīcas ielā 2. Tā nodrošina siltumenerģiju 844 dzīvokļiem 15 daudzdzīvokļu mājās, Liepājas Reģionālajai slimnīcai un vienam komercobjektam.

Īstenojot projektu "Fosilā kurināmā aizstāšana Liepājā", ir izbūvēts jauns šķeldas siltumavots, kas apvieno līdzšinējo autonomo gāzes katlumāju (Grīzupes ielā 89, Slimnīcas ielā 15 un Slimnīcas ielā 25)

siltumapgādes sistēmas vienotā centralizētā siltumapgādes tīklā. Tas ir piemērs tam, kā Liepāja dzīvē ievieš apņemšanos kļūt par videi draudzīgāku, zaļāku pilsētu, lai kopā ar vēl 99 Eiropas pilsētām 2030. gadā sasniegtu klimatneitralitātes mērķus – uzskata pilsētas mērs Gunārs Ansiņš. Tagad līdz minimumam samazināts gāzes patēriņš centralizētajā apkurē. 2023. gadā šķeldas jeb atjaunīgo resursu īpatsvars kurināmā bilancē bija 87,3 procenti, pārējais – gāze.

Katlumāju projektēja un būvēja akciju sabiedrība "UPB", apkures katlus piegādāja un montēja "AGB Serviss". Ar Eiropas Savienības Kohēzijas fonda atbalstu projekta kopējās investīcijas ir 3 miljoni eiro.

Mūsdienīgais un perspektīvais uzņēmums "Liepājas enerģija" ražo gan siltumenerģiju, gan elektroenerģiju. Firma dibināta 2005. gada 6. jūlijā. Uzņēmums Liepājā apkalpo 1179 objektus, tostarp 637 daudzdzīvokļu mājas, 249 privātmājas, 107 valsts un pašvaldības iestādes, 186 komercobjektus.

Liepāja ceļā uz Eiropas kultūras galvaspilsētu 2027

Liepāja
2027

Eiropas kultūras galvaspilsēta

Oficiālie partneri:

Kuldīgas novads
Dienvidkurzemes novads

www.liepaja2027.lv

Liepāja
2027

Eiropas kultūras galvaspilsēta

A woman with dark hair pulled back, wearing a black high-necked top and a teardrop earring, is shown in profile against a vibrant orange background. The lighting is soft, highlighting her features.

Visi notikumi vienkopus
kalendars.liepaja.lv

Liepāja
2027
Eiropas kultūras galvaspilsēta

Oficiālie partneri:

Kuldīgas novads
Dienvidkurzemes novads

Kultūras ministrija